

Aristoteles om slaver

Filosoffen Aristoteles levede fra 384-322 f.v.t., dvs. i den senklassiske periode. Han var elev af filosoffen Platon og regnes ofte for "videnskabens fader" pga. sine omfattende og systematiske empiriske studier og teorier inden for en lang række områder. I dette uddrag af hovedværket, "Statslære", forklarer Aristoteles slaveriet som institution.

Aristoteles' "Statslære", 1. bog, stk. 12-15

Paa samme Maade forholder det sig paa sin Side mellem Mennesker og de andre levende Væsner. De tamme Dyr er nemlig af Naturen bedre end de vilde, og for dem alle er det bedst at blive behersket af Mennesket, da de i saa Fald opnaar at leve i Sikkerhed. Endvidere er Forholdet mellem Kønnene det, at Hankønnet i Forhold til Hunkønnet er det stærkeste og herskende; paa samme Maade maa det nødvendigvis ogsaa forholde sig med alle Mennesker. De, som er saa meget forskellige fra andre Mennesker, som Sjælen er fra Legemet, og et Menneske fra et vildt Dyr, er fra Naturens Haand Slaver; saadan er de Mennesker, hvis naturlige Opgave det er at bruge deres Legeme, og hvis højeste Evner netop ytrer sig derved; for dem er det bedst at blive behersket paa denne Maade, saa vist som det er Tilfældet for de andre Væsner, som allerede omtalt. Thi af Naturen er *de* bestemt til Slaver, som kan være en andens Ejendom og derfor ogsaa er det, og som har saa megen Del i Fornuften, at de opfatter, men ikke kan tænke selvstændigt, thi alle de andre levende Væsner følger ikke Fornuften, idet de opfatter den ved Sansning, men ledes af deres Fornemmelser.

Den Brug, der gøres af disse to forskellige Slags Væsner, er nu heller ikke synderlig forskellig, idet det Arbejde, som er nødvendigt for Livets Ophold, ydes ved Hjælp af Legemet for begge Parters Vedkommende, saa vel Slaverne som de tamme Dyr.

Nu har Naturen en Tilbøjelighed til at gøre ogsaa Legemerne forskellige hos de frie Mennesker og hos Slaverne ved at gøre de sidstes stærke til det nødvendige Arbejde, de fries ranke og uegnede til Udførelsen af et saadant Arbejde, men egnede til Virken i det borgerlige Samfunds Liv, der jo udfolder sig dels i Virksomhed i Krig, dels i Fredens Gerning.

Imidlertid er det ofte Tilfældet, at denne Regel ikke stemmer, idet

Imidlertid er det ofte Tilfældet, at denne Regel ikke stemmer, idet nogle har Legemer som frie Mænd, medens andre i sjælelig Henseende er saaledes udrustet. Forresten er det klart, at hvis Mennesker blot var indbyrdes forskellige i legemlig Henseende, saaledes som Gudebillederne er det, vilde alle hævde, at de ringere burde være Slaver for de bedre; men hvis dette er rigtigt, naar man ser paa Legemet, saa maa det være langt mere berettiget at fastslaa det, naar Talen er om Sjælen, om end det ganske vist ikke er saa let at iagttage Sjælens Skønhed som Legemets. At altsaa nogle Mennesker fra Naturens Haand er frie, medens andre er Slaver, er klart nok, og for disse sidste er det baade gavnligt og retfærdigt, at de arbejder som Slaver.

vilje overfor modtageren; skyldneren er en mindre aktiv ven, fordi han ved, at han skal give den anden sin ædelhed, ikke som en venlighed, men som afbetaling af skyld. Vi er de eneste, som frygtløst hjælper andre, ikke beregnende efter vor nytte, men tillidsfulde i vor frihed.

Alt i alt er vor by i sin hele art en lære for Hellas, og jeg tror også, Athen er det sted, hvor den enkelte borger, med fuld rådighed over sig selv, kan forene de fleste former for virksomhed og den alsidigste glæde ved livets skønhed i een person. Og at dette ikke er smukke ord til lejligheden mere end sande kendsgerninger, det viser just vor bys magt, som vi har erhvervet ved at være sådan, som jeg har beskrevet.

Fra: Mogens Hermann Hansen: "Kilder til demokratiet i Athen". Gyldendal, 2007, s. 79-83.
